

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ αρ. ΠΕ/01/2019

Ειδική Έκθεση αναφορικά με την Άδεια Υδροληψίας αρ. ΑΥ(Ν)/05/6/4 για το έργο υδροληψίας με αρ. ΑΕΥ/5/6/3 και πιστοποιητικό έγκρισης αρ. ΠΕ/5/6/3 σε τεμάχιο στην τοποθεσία Παρακάλαμος της Κοινότητας Άγιος Θεόδωρος Αγρού.

**ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ:
ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ**

23 Ιανουαρίου 2019

Περιεχόμενα

Σύνοψη.....	1
Εισαγωγή.....	3
A. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.	4
1. Σκοπός του ελέγχου.	4
2. Μεθοδολογία.	4
B. Θεσμικό πλαίσιο.	6
Γ. Ιστορικό.	8
Δ. Συμπεράσματα.	12
1. Άδεια Έργου Υδροληψίας.	12
2. Υδρογεωλογική μελέτη 2011.....	13
3. Άδεια Υδροληψίας (27.7.2012).	13
4. Τροποποιήσεις άδειας υδροληψίας.....	14
5. Επιπτώσεις στην ύδρευση και άρδευση της περιοχής.....	16
6. Άρδευτικά Τμήματα και κοινοτική γεώτρηση.	16

Σύνοψη.

Ο έλεγχος βασίστηκε σε αξιολόγηση στοιχείων για τη χρονική περίοδο 2011 – 2018, εκτός όπου στο κείμενο αναφέρεται διαφορετικά και διενεργήθηκε στο πλαίσιο ελέγχου συμμόρφωσης, που είχε σκοπό τη διερεύνηση καταγγελίας που υποβλήθηκε στην Υπηρεσία μας σχετικά με διαμαρτυρία των κατοίκων της περιοχής κατά των εργασιών του ιδιοκτήτη της Άδειας Υδροληψίας αρ. ΑΥ(Ν)/05/6/4 για το έργο υδροληψίας με αρ. ΑΕΥ/5/6/3 και πιστοποιητικό έγκρισης αρ. ΠΕ/5/6/3 στο τεμάχιο 1054, φύλλο/σχέδιο 38/58 στην τοποθεσία Παρακάλαμος της Κοινότητας Άγιος Θεόδωρος Αγρού. Επιπλέον, μετά από συζήτηση του θέματος στις 19.6.2018 στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, ζητήθηκε από την Υπηρεσία μας να προβεί σε σχετικό έλεγχο της υπόθεσης.

Ο έλεγχος κατέδειξε αρκετές αδυναμίες στη διαδικασία που ακολουθήθηκε από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ) για έκδοση της άδειας έργου υδροληψίας και της έκδοσης άδειας υδροληψίας και των ανανεώσεων/τροποποιήσεων αυτής, οι οποίες συνοψίζονται ως εξής:

- Στο ΤΑΥ δεν τηρούνται οποιαδήποτε στοιχεία που να υποστηρίζουν την απόφαση για έκδοση, στις 9.8.2011, της Άδειας Έργου Υδροληψίας αρ. ΑΕΥ/5/6/3, ούτε, στις 27.7.2012, της Άδειας Υδροληψίας αρ. ΑΥ/5/6/3 και των ανανεώσεων και τροποποιήσεων της.
- Δεν κατέστη δυνατό να τεκμηριωθεί η όποια μελέτη του ΤΑΥ για την άμεση επηρεαζόμενη περιοχή και η αξιολόγηση του πιθανού άμεσου και δυσμενούς επηρεασμού οποιωνδήποτε υδατικών δικαιωμάτων ή επιφανειακής φυσικής ροής νερού ή άλλης υδροληψίας, της κατάστασης του υδατικού συστήματος Τροόδους, των μετρήσεων που λαμβάνονται για παρακολούθηση της ποσοτικής κατάστασης του υδροφορέα και των δεδομένων παραχώρησης άλλων αδειών υδροληψίας για αντίστοιχους σκοπούς στην περιοχή.
- Σχετικά με την ανανέωση της εν λόγω άδειας, στις 15.2.2018, με αύξηση του ορίου της ποσότητας άντλησης νερού από 15.000 κμ σε 40.000 κμ, παρατηρήσαμε επιπλέον ότι το Τμήμα στήριξε την απόφασή του στην υδρολογική μελέτη που εκπονήθηκε από ιδιωτική εταιρεία και υποβλήθηκε από τον αιτητή στο ΤΑΥ, χωρίς να τεκμηριώνεται η αξιολόγηση και μελέτη της.

Εν κατακλείδι, για καμιά από τις σχετικές αποφάσεις του ΤΑΥ δεν κατέστη δυνατό να τεκμηριωθεί ότι λήφθηκαν υπόψη η ποιοτική και ποσοτική κατάσταση του συγκεκριμένου υδατικού συστήματος, η εκάστοτε ισχύουσα κυβερνητική υδατική πολιτική και το δημόσιο συμφέρον γενικά, και οι εύλογες, κατά την κρίση του ΤΑΥ, ανάγκες του αιτητή, τα οποία προβλέπονται από το εδάφιο 1 του άρθρου 88 του περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμου του 2010 έως 2016 (Ν.79(Ι)/2010). Επισημάναμε ότι η έλλειψη ενδεδειγμένης τεκμηριωμένης μελέτης μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένες αποφάσεις με δυσμενείς συνέπειες και ότι τέτοιες αποφάσεις πρέπει τεκμηριωμένα να στηρίζονται σε ποσοτικές αναλύσεις και οικονομικά και τεχνικά στοιχεία.

Ο Αν. Διευθυντής του ΤΑΥ μάς πληροφόρησε ότι οι υδατοπρομήθειες των Κοινοτήτων είναι κύριο μέλημα του Τμήματος και παρακολουθούνται επισταμένα και ότι η υπό αναφορά άδεια έτυχε χειρισμού όπως όλες παγκύπρια στην κατηγορία της και τηρήθηκαν οι υφιστάμενες διαδικασίες του Τμήματος. Μας πληροφόρησε επίσης ότι, για τη συγκεκριμένη περίπτωση, όχι μόνο εκπονήθηκε ειδική μελέτη, αλλά γίνονται και αυστηροί έλεγχοι, καθότι οι μετρήσεις των

ενδείξεων του μετρητή και της στάθμης λαμβάνονται κάθε διμηνία. Η Υπηρεσία μας εξακολουθεί να διατηρεί τις θέσεις της επί του θέματος.

Επιπρόσθετα, ο Αν. Διευθυντής του ΤΑΥ συμφώνησε με την υπόδειξη της Υπηρεσίας ότι η έλλειψη ενδελεχούς μελέτης μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένες αποφάσεις με δυσμενείς συνέπειες, αναφέροντας ότι όλες οι αποφάσεις του Τμήματος στηρίζονται σε διαθέσιμες ποσοτικές αναλύσεις και τεχνικά στοιχεία. Μας πληροφόρησε επίσης ότι αυτό που μπορεί να μην είναι οφθαλμοφανές είναι η τεκμηρίωση του ότι έγινε η μελέτη των στοιχείων αυτών από τους λειτουργούς του Τμήματός του, πιθανόν γιατί, λόγω και του φάσματος της μελέτης, τα στοιχεία δεν είναι συγκεντρωμένα και άμεσα προσβάσιμα.

Εισαγωγή.

Η έλλειψη νερού παραμένει βασικό χαρακτηριστικό της Κύπρου, έχοντας αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη, το περιβάλλον, τη γεωργία και τη δημόσια υγεία, με την κατάσταση να επιδεινώνεται όλο και περισσότερο τις τελευταίες δεκαετίες ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής. Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, η εξέταση των αιτήσεων για έκδοση άδειας έργου υδροληψίας και άδειας υδροληψίας είναι ένα σοβαρό θέμα το οποίο, κατά την άποψή μας, δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως κατ'εξοχή θέμα πολιτικής ή άλλης απόφασης, αλλά θα πρέπει να βασίζεται σε τεκμηριωμένες τεχνοκρατικές εισηγήσεις. Σε αντίθετη περίπτωση, το ΤΑΥ θα πρέπει να διευκρινίζει κατά πόσο θεωρεί τις εν λόγω πολιτικές αποφάσεις ως τεχνοκρατικά εσφαλμένες ή εάν συμφωνεί με αυτές, αναλαμβάνοντας την ευθύνη που του αναλογεί.

Η Υπηρεσία μας, αφενός αντιλαμβανόμενη τη σημασία της ορθολογιστικής διαχείρισης των υδάτινων πόρων της Κύπρου και αφετέρου τον αντίκτυπο της έκδοσης αδειών υδροληψίας στα αποθέματα υπόγειου νερού σε ορεινές περιοχές όπου δεν προσφέρονται σήμερα εναλλακτικοί τρόποι ύδρευσης και άρδευσης, σε περίπτωση που αυτά εξαντληθούν, αποφάσισε τη διερεύνηση σχετικής καταγγελίας, διενεργώντας έλεγχο ως προς τη συμμόρφωση του αρμόδιου Τμήματος με τις διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας και καλές πρακτικές, δηλαδή της διαδικασίας λήψης των σχετικών αποφάσεων. Επιπλέον, μετά από συζήτηση του θέματος στις 19.6.2018 στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, ζητήθηκε από την Υπηρεσία μας να προβεί σε σχετικό έλεγχο της υπόθεσης.

A. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.

1. Σκοπός του ελέγχου.

Σύμφωνα με το άρθρο 116 του Συντάγματος, ο Γενικός Ελεγκτής ελέγχει εν ονόματι της Δημοκρατίας όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της.

Για τον σκοπό αυτό, η Ελεγκτική Υπηρεσία προχωρεί σε ετήσιους οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους όπως και ελέγχους συμμόρφωσης Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών της Δημόσιας Υπηρεσίας.

Ο έλεγχος βασίστηκε σε αξιολόγηση στοιχείων για τη χρονική περίοδο 2011 – 2018, εκτός όπου στο κείμενο αναφέρεται διαφορετικά και διενεργήθηκε στο πλαίσιο ελέγχου συμμόρφωσης που σκοπό είχε τη διερεύνηση καταγγελίας που υποβλήθηκε στην Υπηρεσία μας σχετικά με διαμαρτυρία των κατοίκων της περιοχής κατά των εργασιών του ιδιοκτήτη της Άδειας Υδροληψίας αρ. ΑΥ(Ν)/05/6/4 για το έργο υδροληψίας με αρ. ΑΕΥ/5/6/3 και πιστοποιητικό έγκρισης αρ. ΠΕ/5/6/3 στο τεμάχιο 1054, φύλλο/σχέδιο 38/58 στην τοποθεσία Παρακάλαμος της Κοινότητας Άγιος Θεόδωρος. Επιπλέον, μετά από συζήτηση του θέματος στις 19.6.2018 στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, ζητήθηκε από την Υπηρεσία μας να προβεί σε σχετικό έλεγχο της υπόθεσης.

Η Υπηρεσία μας, αξιολογώντας τους συνεπαγόμενους κινδύνους, αποφάσισε όπως διεξάγει έλεγχο συμμόρφωσης σε σχέση με τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν κατά την εξέταση της σχετικής άδειας έργου υδροληψίας και της άδειας υδροληψίας και των ανανεώσεων/τροποποιήσεων της.

2. Μεθοδολογία.

Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs) που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs) που εκδίδει ο Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Τα ISSAIs διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους **οικονομικούς ελέγχους** (“financial audit”), τους **ελέγχους συμμόρφωσης** (“compliance audit”) και τους **διαχειριστικούς ελέγχους** (“performance audit”). Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά, και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

- ISSAI 100 - Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου για τον Δημόσιο Τομέα
- ISSAI 400 – Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου Συμμόρφωσης

- ISSAI 5120 – Περιβαλλοντικός έλεγχος στο πλαίσιο οικονομικού ελέγχου και ελέγχου συμμόρφωσης (Environmental Auditing in the Context of Financial and Compliance Audits)

Οι έλεγχοι συμμόρφωσης διέπονται από το Πρότυπο ISSAI 400 και μπορεί να διεξαχθούν ως ξεχωριστοί έλεγχοι ή ως μέρος ενός οικονομικού ή/και ενός διαχειριστικού ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις της νομοθεσίας, κανονισμών ή συμφωνιών, ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων. Σύμφωνα με το Πρότυπο, αν ο έλεγχος συμμόρφωσης διενεργείται ως μέρος διαχειριστικού ελέγχου, τότε η συμμόρφωση με τις καθορισμένες αρχές και κανόνες θεωρείται μία από τις παραμέτρους της οικονομίας, απόδοσης και αποτελεσματικότητας, εφόσον η μη συμμόρφωση μπορεί να επιφέρει (ή να αιτιολογήσει) τη μη επίτευξη των ελεγχόμενων στόχων.

Επιπλέον, έχουμε ακολουθήσει τις διατάξεις του Προτύπου ISSAI 5120 «Περιβαλλοντικός έλεγχος στο πλαίσιο οικονομικού ελέγχου και ελέγχου συμμόρφωσης» του Διεθνούς Οργανισμού Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI). Το Πρότυπο αυτό αναπτύχθηκε από την ομάδα εργασίας του INTOSAI για τον περιβαλλοντικό έλεγχο (INTOSAI Working Group for Environmental Auditing – WGEA), αντικατοπτρίζει τις εμπειρίες και καλές πρακτικές των Ανωτάτων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων και χρησιμεύει ως εργαλείο για την υποβοήθηση των ελεγκτών να διενεργούν ελέγχους με περιβαλλοντικό προσανατολισμό.

Ο παρών έλεγχος συμμόρφωσης βασίστηκε σε στοιχεία και πληροφορίες που συλλέχθηκαν μέσω επισκόπησης εγγράφων, μελετών και αλληλογραφίας από το ΤΑΥ, καθώς και τηλεφωνικής και ηλεκτρονικής επικοινωνίας με αρμόδια λειτουργό του Τμήματος.

Η λήψη των απαραίτητων για την παρούσα έρευνα στοιχείων έγινε στη βάση των προνοιών του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου, ο οποίος παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

Η παρούσα Έκθεση συζητήθηκε με τους αρμόδιους λειτουργούς του ΤΑΥ και, πριν την οριστικοποίησή της, διαβιβάστηκε για σχόλια και απόψεις στον Αν. Διευθυντή του Τμήματος

Την Ομάδα Ελέγχου αποτέλεσαν οι:

Άκης Κίκας – Ανώτερος Πρώτος Ελεγκτής

Ρένα Χαριλάου – Πρώτος Ελεγκτής Ελεγκτικής Υπηρεσίας Συνεργατικών Εταιρειών

Μαρία-Χριστίνα Μεσιήτη – Λειτουργός Ελέγχου Α΄

B. Θεσμικό πλαίσιο.**1. Ο περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμος του 2010 έως 2016 Ν.79(Ι)/2010.**

Οι άδειες για ανόρυξη γεωτρήσεων χορηγούνταν, μέχρι το 2010, σύμφωνα με τον περί Φρεάτων Νόμο (Κεφ. 351), ο οποίος καταργήθηκε από τον περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμο, από τον αρμόδιο Έπαρχο, με τη συγκατάθεση του ΤΑΥ. Στις άδειες που εκδίδονταν από τον Έπαρχο ενσωματώνονταν οποιοδήποτε όροι/προϋποθέσεις θεωρούσε το ΤΑΥ ότι έπρεπε να τηρηθούν για να δώσει την απαιτούμενη συγκατάθεσή του βάσει του άρθρου 4(1) του Κεφ. 351, όπως η εγκατάσταση υδρομετρητή για έλεγχο της αντλούμενης ποσότητας νερού, ο καθορισμός της ανώτατης ποσότητας άντλησης νερού κατά έτος και ο σκοπός για τον οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί το αντλούμενο νερό. Βάσει του περί Φρεάτων Νόμου, την εξουσία για διενέργεια οποιασδήποτε έρευνας ή καταμέτρησης αναφορικά με την άντληση νερού από τις υπό αναφορά γεωτρήσεις, είχε ο Έπαρχος.

Με την ψήφιση του περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμου (Ν.79(Ι)/2010) από τις 15.11.2010, η αρμοδιότητα έκδοσης άδειας για λήψη νερού από οποιαδήποτε πηγή νερού, περιλαμβανομένων των γεωτρήσεων, μεταφέρθηκε στον Διευθυντή του ΤΑΥ (άρθρα 80 και 82). Για τον σκοπό αυτό, το Τμήμα εκδίδει άδειες έργου υδροληψίας και άδειες υδροληψίας για την ανόρυξη και χρήση νερού από κάθε γεώτρηση.

Ο έλεγχος της υδροληψίας προβλέπεται στο Μέρος VIII της υπό αναφορά νομοθεσίας. Ειδικότερα:

- Σύμφωνα με το εδάφιο 3 του άρθρου 83 του Ν.79(Ι)/2010, ο Διευθυντής του ΤΑΥ δύναται να ζητήσει από τον αιτητή επιπλέον πληροφορίες, μελέτες και κατασκευαστικά σχέδια που αφορούν στις περιβαλλοντικές, υδρολογικές και υδρογεωλογικές επιπτώσεις από την κατασκευή και τη λειτουργία του έργου.
- Σύμφωνα με το εδάφιο 1 του άρθρου 88 του Ν.79(Ι)/2010, ο Διευθυντής, κατά την εξέταση αίτησης για άδεια έργου υδροληψίας ή έργου συγκράτησης ή άδειας υδροληψίας, λαμβάνει υπόψη την ποιοτική και την ποσοτική κατάσταση του συγκεκριμένου υδατικού συστήματος, την εκάστοτε ισχύουσα κυβερνητική υδατική πολιτική και το δημόσιο συμφέρον γενικά και τις εύλογες, κατά την κρίση του, ανάγκες του αιτητή. Επιπλέον, σύμφωνα με το εδάφιο 2(γ) και (δ) του ίδιου άρθρου, όταν η αίτηση αφορά στη λήψη νερού από υδροφορέα, ο Διευθυντής, επιπρόσθετα με τα πιο πάνω, λαμβάνει υπόψη του (1) την ανάγκη να αποτραπεί η επιδείνωση της κατάστασης των υπόγειων νερών, να βελτιωθούν και να αποκατασταθούν τα συστήματα υπόγειων νερών και να εξασφαλιστεί ισορροπία μεταξύ της υδροληψίας και της αναπλήρωσής τους ώστε να επιτευχθεί καλή κατάσταση σε όλα τα συστήματα υπόγειων νερών, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμου και (2) οποιουδήποτε άλλους ουσιώδεις για την απόφασή του παράγοντες, περιλαμβανομένων των απόψεων της οικείας αρχής τοπικής διοίκησης και της αντίστοιχης Αρδευτικής Επιτροπείας, εφόσον αυτές υποβληθούν εντός των καθορισμένων από τον παρόντα Νόμο χρονικών περιθωρίων.
- Σύμφωνα με το εδάφιο 1 του άρθρου 89, ο Διευθυντής χορηγεί άδεια έργου υδροληψίας μόνο εάν κρίνει ότι είναι καταρχήν δυνατή η έκδοση άδειας υδροληψίας σε σχέση με το προτεινόμενο έργο.

- Σύμφωνα με το εδάφιο 2 του άρθρου 102, ο κάτοχος άδειας έργου υδροληψίας δύναται να υποβάλει αίτηση στον Διευθυντή για την τροποποίησή της και σε τέτοια περίπτωση τυγχάνουν εφαρμογής τα άρθρα 86, 87, 88 και 91 με τις ανάλογες προσαρμογές.
- Σύμφωνα με το εδάφιο 1 του άρθρου 112, πρόσωπο που παραλείπει να συμμορφωθεί με ή παραβαίνει οποιαδήποτε από τις απαγορευτικές ή επιτακτικές διατάξεις των άρθρων 80-82, 95, 106, 108-111 ή 114 του Νόμου ή οποιουδήποτε όρους ή περιορισμούς που επιβάλλονται σε οποιαδήποτε άδεια η οποία χορηγήθηκε δυνάμει του παρόντος Μέρους, είναι ένοχο αδικήματος και, σε περίπτωση καταδίκης του, υπόκειται σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τους 12 μήνες ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει €12.000 ή και στις δύο αυτές ποινές.

2. Ο περί της Ποιότητας του Νερού Ανθρώπινης Κατανάλωσης (Παρακολούθηση και Έλεγχος) Νόμος του 2001 έως 2018 (Ν.87(I)/2001).

Η ποιότητα του πόσιμου νερού στα συστήματα ύδρευσης ελέγχεται σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Οδηγίας 98/83/EK που εκδόθηκε τον Νοέμβριο του 1998 και ενσωματώθηκε στην κυπριακή νομοθεσία με τον περί της Ποιότητας του Νερού Ανθρώπινης Κατανάλωσης (Παρακολούθηση και Έλεγχος) Νόμο του 2001 (Ν.87(I)/2001).

Σύμφωνα με το εδάφιο 1 του άρθρου 3 του υπό αναφορά Νόμου, αυτός εφαρμόζεται αναφορικά με την προμήθεια νερού ανθρώπινης κατανάλωσης (α) σε οποιοδήποτε υποστατικό ή χώρο για να χρησιμοποιηθεί ως πόσιμο, για μαγείρεμα, για σωματική καθαριότητα ή για την παρασκευή οποιουδήποτε τροφίμου, (β) μέσω πώλησης ή διάθεσής του από βυτίο τοποθετημένο σε όχημα ή αλλού ή (γ) μέσω πώλησης ή διάθεσής του σε φιάλες ή δοχεία.

Σύμφωνα με το εδάφιο 2 του ίδιου άρθρου, ο Νόμος αυτός δεν εφαρμόζεται (α) στο νερό που καθορίζεται ή δυνατό να καθοριστεί ως «φυσικό μεταλλικό νερό» σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Τροφίμων (Έλεγχος και Πώληση) Νόμου του 1996, (β) σε οποιοδήποτε φαρμακευτικό ιδιοσκεύασμα, όπως αυτό καθορίζεται στον περί Φαρμάκων Ανθρώπινης Χρήσης (Έλεγχος Ποιότητας, Προμήθειας και Τιμών) Νόμο του 2001 και (γ) σε οποιαδήποτε ποσότητα νερού που προορίζεται αποκλειστικά για σκοπούς για τους οποίους ο Υπουργός κρίνει ότι η ποιότητα του δεν επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα την ανθρώπινη υγεία.

3. Το περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Μέτρα Προστασίας Υπόγειων Νερών) Διάταγμα (ΚΔΠ 45/96 - εκδόθηκε με βάση το άρθρο 7 των περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμων).

Με το πιο πάνω Διάταγμα καθορίζονται μέτρα προστασίας των Υπόγειων Νερών της Κύπρου, τα οποία, σύμφωνα με το Διάταγμα, κατατάσσονται στις εξής δύο κατηγορίες:

(α) Αναγκαία προληπτικά μέτρα προστασίας των υπόγειων νερών.

(β) Μέτρα που αφορούν στην προστασία της περιοχής τροφοδοσίας υπόγειου νερού κατάλληλου για ανθρώπινη κατανάλωση.

Γ. Ιστορικό.

1. Άδεια Έργου Υδροληψίας.

Στις 9.8.2011 το ΤΑΥ εξέδωσε Άδεια Έργου Υδροληψίας αρ. ΑΕΥ/5/6/3 για μέγιστη ποσότητα άντλησης 5.000 κμ νερού ετησίως. Σύμφωνα με την άδεια, το νερό θα χρησιμοποιείτο ως πόσιμο (πώληση νερού με βυτιοφόρο), ενώ μετά την ανόρυξη της γεώτρησης θα γινόταν έλεγχος της καταλληλότητας του νερού για ανθρώπινη κατανάλωση βάσει του Ν.87(Ι)/2001. Επιπλέον, προβλεπόταν η εκπόνηση υδρογεωλογικής μελέτης και ο καθορισμός των ζωνών προστασίας της γεώτρησης σύμφωνα με το περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Μέτρα Προστασίας Υπόγειων Νερών) Διάταγμα (ΚΔΠ 45/96).

2. Υδρογεωλογική μελέτη.

Στις 14.11.2011 υποβλήθηκε στο ΤΑΥ σχετική υδρογεωλογική μελέτη, η οποία ετοιμάστηκε από ιδιωτική εταιρεία, εκ μέρους του κατόχου άδειας του έργου υδροληψίας.

3. Αναλύσεις για την ποιότητα του νερού.

Στις 13.2.2012 εκδόθηκε βεβαίωση από το Τμήμα Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας, της Υγειονομικής Υπηρεσίας Επαρχίας Λεμεσού, σύμφωνα με την οποία, όσον αφορά στη γεώτρηση στο τεμάχιο 1054 στην τοποθεσία Παρακάλαμος στην κοινότητα Άγιος Θεόδωρος Αγρού, σύμφωνα με τις αναλύσεις που προσκομίστηκαν, αυτές ήταν σύμφωνες με τον περί Ποιότητας του Νερού Ανθρώπινης Κατανάλωσης Νόμο ως προς τις παραμέτρους που ελέγχθηκαν. Στις 3.4.2012 και 10.5.2012 διενεργήθηκε από ιδιωτικό χημείο εργαστηριακή ανάλυση του νερού και, σύμφωνα με τις εργαστηριακές αναφορές, όλες οι παράμετροι που ελέγχθηκαν συμφωνούσαν με τις παραμετρικές τιμές της νομοθεσίας για νερό ανθρώπινης κατανάλωσης.

4. Πιστοποιητικό Έγκρισης Έργου Υδροληψίας.

Στις 27.7.2012 το ΤΑΥ εξέδωσε Πιστοποιητικό Έγκρισης αρ. ΠΕ/5/6/3 σύμφωνα με το οποίο το έργο υδροληψίας εκτελέστηκε σύμφωνα με τους όρους της σχετικής άδειας ΑΕΥ/5/6/3.

5. Άδεια υδροληψίας με όριο ποσότητας άντλησης νερού 5.000 κμ.

Στις 27.7.2012 το ΤΑΥ εξέδωσε την Άδεια Υδροληψίας αρ. ΑΥ/5/6/3, με σκοπό την υδροληψία από έργο υδροληψίας βάσει του άρθρου 82 του Ν.79(Ι)/2010 (πώληση πόσιμου νερού με βυτιοφόρο) για συνολική ποσότητα νερού που θα αντλείται η οποία δεν θα υπερβαίνει τα 5.000 κμ ετησίως και με ισχύ από 27.7.2012 μέχρι 27.7.2013.

6. Αίτηση για αύξηση του ορίου άντλησης νερού από 5.000 κμ σε 15.000 κμ.

Στις 8.7.2013 ο κάτοχος της άδειας ζήτησε αύξηση του ορίου άντλησης από 5.000 σε 15.000 κμ με σκοπό την κάλυψη των αυξημένων αναγκών της εταιρείας του.

7. Έγκριση αύξησης του ορίου ποσότητας άντλησης νερού από 5.000 κμ σε 8.000 κμ.

Στις 11.9.2013, το ΤΑΥ χορήγησε την Άδεια Υδροληψίας αρ. ΑΥ(Ν)105/6/4 με την οποία ανανέωσε/τροποποίησε την υφιστάμενη Άδεια Υδροληψίας για συνολική ποσότητα άντλησης 8.000 κμ νερού ετησίως και με ισχύ από 9.9.2013 μέχρι 9.9.2014. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την έκθεση του τεχνικού, που διενήργησε τη

σχετική έρευνα προκειμένου να παρθεί απόφαση από τον υπεύθυνο Υδρολόγο για σύσταση ή απόρριψη της αίτησης, όλες οι γεωτρήσεις που πωλούσαν νερό στην περιοχή είχαν άδεια άντλησης για 10.000 κμ νερού εκτός μιας συγκεκριμένης γεώτρησης, της οποίας η άδεια ήταν για 30.000 κμ.

8. Αιτήσεις για αύξηση του ορίου άντλησης νερού από 8.000 κμ σε 15.000 κμ και από 8.000 κμ σε 20.000 κμ.

Στις 2.9.2014 έγινε νέα αίτηση για άδεια υδροληψίας για αύξηση της ποσότητας άντλησης νερού από 8.000 κμ σε 15.000 κμ ετησίως. Επιπλέον, ο κάτοχος της άδειας, με επιστολή του ημερ. 16.10.2014 ζήτησε από το ΤΑΥ την αύξηση της ποσότητας άντλησης σε 20.000 κμ.

9. Έγκριση αύξησης του ορίου ποσότητας άντλησης νερού από 8.000 κμ σε 10.000 κμ.

Στις 22.9.2014 το ΤΑΥ ανανέωσε/τροποποίησε την Άδεια Υδροληψίας αρ. ΑΥ(Ν)/05/6/04 για συνολική ποσότητα νερού που θα αντλείται και δεν θα υπερβαίνει τα 10.000 κμ ετησίως, με ισχύ από 17.9.2014 μέχρι 17.9.2015.

Επιπρόσθετα, το ΤΑΥ, με επιστολή ημερ. 30.10.2014, απάντησε στο αίτημα του κατόχου της εν λόγω άδειας υδροληψίας για αύξηση της ποσότητας άντλησης σε 20.000 κμ, ότι η ποσότητα των 10.000 κμ ήταν η μέγιστη που μπορούσε να αντληθεί με ασφάλεια από τον υδροφορέα της περιοχής στον οποίο βασιζόνταν και οι κοινοτικές υδατοπρομήθειες, συνεπώς το αίτημά του για περαιτέρω αύξηση της ποσότητας άντλησης δεν μπορούσε να εγκριθεί.

10. Ιεραρχική Προσφυγή στον Υπουργό ΓΑΑΠ.

Ο κάτοχος της υπό αναφορά άδειας υδροληψίας, υπέβαλε, στις 2.6.2015, στον Υπουργό ΓΑΑΠ Ιεραρχική Προσφυγή εναντίον της Απόφασης του Διευθυντή του ΤΑΥ αναφορικά με την υπό αναφορά αίτησή του για αύξηση της ποσότητας άντλησης σε 20.000 κ.μ. και ο Υπουργός έδωσε οδηγίες στον Αν. Διευθυντή ΤΑΥ να δοθεί αύξηση όπως αυτός κρίνει. Το ΤΑΥ με σχετική επιστολή του ημερ. 15.1.2016 προς το Υπουργείο ΓΑΑΠ ανέφερε ότι το συγκεκριμένο αίτημα δεν μπορούσε να ικανοποιηθεί λόγω του ότι (α) ο υδροφορέας στην ευρύτερη περιοχή είχε υφιστάμενες δεσμεύσεις για ύδρευση και άρδευση και γι' αυτό το ΤΑΥ δεν είχε πρόθεση να εκδώσει νέες άδειες πώλησης νερού ούτε να αυξήσει τις ποσότητες στις εγκεκριμένες άδειες και (β) τυχόν αύξηση της ποσότητας άντλησης θα προκαλούσε αλυσιδωτές επιπτώσεις όσον αφορά στην υποβολή αιτήσεων για αύξηση της ποσότητας και από τους άλλους αδειούχους πωλητές νερού της περιοχής και περαιτέρω αντιδράσεις από τις κοινότητες της περιοχής.

Σημειώνεται ότι, μέχρι την ημερομηνία του ελέγχου μας στις 26.7.2018 εκκρεμούσε η απόφαση του Υπουργού.

Επισημαίνεται επίσης ότι η πιο πάνω Ιεραρχική Προσφυγή υποβλήθηκε εκπρόθεσμα, αφού είχε παρέλθει κατά πολύ η προηγούμενη προθεσμία των 30 ημερών, συνεπώς θα έπρεπε να είχε απορριφθεί.

11. Αίτηση για αύξηση του ορίου άντλησης νερού από 10.000 κμ σε 20.000 κμ.

Στις 16.5.2016, ο κάτοχος της υπό αναφορά άδειας υδροληψίας ζήτησε εκ νέου αύξηση της ποσότητας άντλησης νερού σε 20.000 κμ ετησίως. Το υπό αναφορά αίτημα για αύξηση της ποσότητας δεν εγκρίθηκε.

12. Αίτηση και έγκριση για αλλαγή χρήσης.

Στις 2.7.2015 ο ιδιοκτήτης της άδειας υδροληψίας ζήτησε τροποποίηση της άδειάς του ώστε αυτή να καλύπτει, εκτός από την πώληση νερού με βυτιοφόρα, και εμφιάλωση (αλλαγή χρήσης).

13. Ανανέωση άδειας υδροληψίας για 10.000 κμ.

Η υπό αναφορά αίτηση αλλαγής χρήσης εγκρίθηκε από το ΤΑΥ στις 8.7.2015. Στις 16.7.2015 εκδόθηκε Πιστοποιητικό Έγκρισης αρ, ΠΕ/5/6/3 και την ίδια μέρα ανανεώθηκε η άδεια υδροληψίας για άντληση 10.000 κμ ετησίως, με ισχύ από 16.7.2015 μέχρι 16.7.2016, με τον όρο ότι η άδεια υδροληψίας για σκοπούς εμφιάλωσης θα ισχύσει μόνο εφόσον ανεγερθεί εμφιαλωτήριο, αφού εξασφαλιστούν οι αναγκαίες άδειες.

14. Αίτηση για αύξηση του ορίου άντλησης νερού από 10.000 κμ σε 15.000 κμ.

Στις 2.9.2016 υποβλήθηκε νέα αίτηση για ανανέωση της άδειας και αύξηση της ποσότητας άντλησης από 10.000 κμ σε 15.000 κμ ετησίως.

15. Έγκριση αύξησης της ποσότητας άντλησης νερού από 10.000 κμ σε 15.000 κμ.

Στις 23.9.2016 το ΤΑΥ ενέκρινε την αύξηση της μέγιστης επιτρεπόμενης ποσότητας άντλησης νερού από 10.000 στα 15.000 κμ νερού ετησίως και ανανέωσε/τροποποίησε την άδεια με ισχύ από 23.9.2016 μέχρι 23.9.2017.

16. Ανανέωση άδειας για 15.000 κμ.

Στις 2.10.2017 εκδόθηκε/ανανεώθηκε η άδεια υδροληψίας με ποσότητα άντλησης νερού 15.000 κμ για την περίοδο 2.10.2017 μέχρι 2.10.2018.

17. Αίτηση για αύξηση του ορίου άντλησης νερού από 15.000 κμ σε 40.000 κμ.

Στις 22.1.2018, δηλαδή τέσσερεις μήνες μετά την ανανέωση της άδειας, ο ιδιοκτήτης της γεώτρησης με επιστολή του ζήτησε την αύξηση της ποσότητας άντλησης νερού σε 45.000 κμ, αναφέροντας ότι, μετά από απαίτηση του ΤΑΥ, ανάθεσε σε ιδιώτη την εκπόνηση εξειδικευμένης υδρογεωλογικής μελέτης την οποία υπέβαλε. Στην εν λόγω μελέτη συμπερασματικά αναφέρεται ότι «... η αύξηση της άντλησης από 15.000 m³ σε 45.000 m³ δεν αναμένεται να επηρεάσει την αειφορική άντληση της περιοχής».

18. Έγκριση αύξησης της ποσότητας άντλησης νερού από 15.000 κμ σε 40.000 κμ.

Στο «πόρισμα έρευνας σε σχέση με παραχώρηση άδειας υδροληψίας (Ν.79(Ι)/2010)», ο τεχνικός που τη διενήργησε κατέγραψε στις 12.2.2018 ότι «Πρόκειται για ανανέωση άδειας υδροληψίας για πώληση πόσιμου νερού με βυτιοφόρα και εμφιάλωση. Αύξηση νερού από 15.000 κμ σε 40.000 κμ/χρόνο. Να σταλεί νερό μόνο για 40.000 κμ/χρόνο». Η υπεύθυνη Υδρολόγος κατέγραψε στις 12.2.2018 «Συστήνεται έκδοση Α.Υ. 40.000 m³ τον χρόνο. Όροι Πώλησης Πόσιμου νερού με βυτιοφόρο (Η αύξηση της ποσότητας δικαιολογείται από την υδρογεωλογική μελέτη που κατέθεσε ο αιτητής στο ΤΑΥ)». Η Επαρχιακή Μηχανικός την ίδια μέρα ενέκρινε τα πιο πάνω.

Στις 15.2.2018 εκδόθηκε/ανανεώθηκε η άδεια υδροληψίας αρ. ΑΥ(Ν)/05/6/4 για συνολική ποσότητα νερού που θα αντλείται που δεν θα υπερβαίνει τα 40.000 κμ, με ισχύ από 14.2.2018 μέχρι 14.2.2019.

19. Άλλα γεγονότα.

Σύμφωνα με σχετικές επιστολές του Υπουργού ΓΑΑΠ ημερ. 16.6.2017 προς τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας, τον Πρόεδρο του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών και την καταγγέλλουσα, στην περιοχή, εκτός από μερικές μικρής άντλησης ιδιωτικές γεωτρήσεις, λειτουργούν για χρόνια δύο Αρδευτικά Τμήματα (Α/Τ) τα οποία, σύμφωνα με τον Υπουργό, υπολογίζεται ότι αντλούν πέραν των 100.000 κμ ετησίως, καθώς και κοινοτική γεώτρηση του Αγίου Θεοδώρου από την οποία αντλούνται περίπου 30.000 κμ ετησίως. Όπως αναφέρεται, τα υπό αναφορά Α/Τ δεν εγκατέστησαν κεντρικούς ή ανά πελάτη υδρομετρητές και συνεπώς χρεώνουν τους πελάτες τους ανά εκτάριο αρδευόμενης γης, το οποίο δεν ενθαρρύνει την εξοικονόμηση νερού, ούτε και τη χρήση βελτιωμένων συστημάτων άρδευσης. Επιπλέον, αναφέρεται ότι υπάρχει περιθώριο εξοικονόμησης 15.000 έως 20.000 κμ ετησίως εάν εγκατασταθούν υδρομετρητές στα Α/Τ της περιοχής και υιοθετηθούν βελτιωμένα συστήματα άρδευσης. Σύμφωνα με τον Υπουργό, το πρόβλημα μείωσης των αποθεμάτων υπόγειου νερού στην περιοχή υπήρχε πριν τη δραστηριοποίηση της εν λόγω εταιρείας στον Άγιο Θεόδωρο Αγρού και δεν παρατηρήθηκε οποιοσδήποτε επηρεασμός υφιστάμενων γεωτρήσεων από την εν λόγω γεώτρηση.

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την επιστολή της καταγγέλλουσας ημερ. 23.7.2017 προς τον Υπουργό ΓΑΑΠ, εδώ και χρόνια έχουν εγκατασταθεί υδρομετρητές ανά γεωργό και η χρέωση γίνεται βάσει της κατανάλωσης και όχι της έκτασης, ενώ η πλειονότητα των γεωργών χρησιμοποιεί βελτιωμένα συστήματα άρδευσης.

Επίσης, σύμφωνα και με επιστολή ημερ. 18.6.2018 του Επαρχιακού Γραφείου Λεμεσού του ΤΑΥ προς τον Αν. Διευθυντή ΤΑΥ, λόγω των συνεχόμενων ετών ανομβρίας παρατηρείται γενικότερη μείωση αποθεμάτων υπόγειου νερού στις ορεινές περιοχές της Κύπρου, ωστόσο το πρόβλημα στη συγκεκριμένη περιοχή προϋπήρχε της δραστηριότητας της εν λόγω εταιρείας, ενώ δεν παρατηρήθηκε οποιοσδήποτε επηρεασμός υφιστάμενων γεωτρήσεων από τη λειτουργία της γεώτρησης.

Δ. Συμπεράσματα.

Λαμβάνοντας υπόψη το υδατικό πρόβλημα στην Κύπρο, η εξέταση των αιτήσεων για έκδοση άδειας έργου υδροληψίας και άδειας υδροληψίας, ιδιαίτερα όσον αφορά μεγάλες ποσότητες νερού ή/και σε ευάλωτες περιοχές, πρέπει να αντιμετωπίζεται με μεγάλη προσοχή και σοβαρότητα, όχι ως κατ' εξοχή θέμα πολιτικής ή άλλης απόφασης, αλλά θα πρέπει να βασίζεται σε τεκμηριωμένες τεχνοκρατικές εισηγήσεις.

1. Άδεια Έργου Υδροληψίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 89(1) του Ν.79(Ι)/2010, ο Διευθυντής χορηγεί άδεια έργου υδροληψίας μόνο εάν κρίνει ότι είναι καταρχήν δυνατή η έκδοση άδειας υδροληψίας σε σχέση με το προτεινόμενο έργο.

Παρατηρήσαμε ότι στο ΤΑΥ δεν τηρούνται οποιαδήποτε στοιχεία που να υποστηρίζουν τη βάση της απόφασής του ΤΑΥ για έκδοση, στις 9.8.2011, της Άδειας Έργου Υδροληψίας αρ. ΑΕΥ/5/6/3 με μέγιστη ποσότητα άντλησης νερού 5.000 κμ νερού ετησίως.

Το ΤΑΥ μάς πληροφόρησε ότι, με βάση προϋπάρχοντα στοιχεία, χωροθετικά δεδομένα της περιοχής και την εμπειρογνωμοσύνη του έκρινε ότι ήταν καταρχήν δυνατή η έκδοση της εν λόγω άδειας έργου υδροληψίας αφού (α) μελέτησε την άμεσα επηρεαζόμενη περιοχή και εξέτασε κατά πόσο υπήρχαν άλλες νόμιμες γεωτρήσεις που αντλούσαν μεγάλες ποσότητες νερού, καθώς και τις αποστάσεις τους, (β) αξιολόγησε το κατά πόσον θα υπήρχε άμεσος και δυσμενής επηρεασμός οποιωνδήποτε υδατικών δικαιωμάτων ή επιφανειακής φυσικής ροής νερού ή άλλης υδροληψίας με βάση το άρθρο 87(1) της νομοθεσίας, (γ) έλαβε υπόψη την κατάσταση του υδατικού συστήματος Τροόδους CY 19 όπως αξιολογείται με βάση την Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα, (δ) αξιολόγησε τις μετρήσεις που λαμβάνονται για παρακολούθηση της ποσοτικής κατάστασης του υδροφορέα και (ε) ανέτρεξε σε δεδομένα παραχώρησης άλλων αδειών υδροληψίας για αντίστοιχους σκοπούς στην περιοχή.

Για υποστήριξη των πιο πάνω, το ΤΑΥ προώθησε στην Υπηρεσία μας χάρτη με τις νόμιμες γεωτρήσεις που αντλούν μεγάλες ποσότητες νερού, ο οποίος ωστόσο δεν φέρει ημερομηνία, με αποτέλεσμα να μην φαίνεται πότε καταρτίστηκε. Επιπλέον, προώθησε στην Υπηρεσία μας απόσπασμα από την Έκθεση Αξιολόγησης της Ποσοτικής Κατάστασης των Υπόγειων Υδάτων της Κύπρου για το 2014, η οποία εκπονήθηκε τον Ιούνιο του 2016 και που προφανώς δεν είναι δυνατό να λήφθηκε υπόψη από το ΤΑΥ κατά τη διαδικασία λήψης απόφασης για την έκδοση της σχετικής άδειας έργου υδροληψίας, αφού εκπονήθηκε αρκετά χρόνια μετά τη χορήγηση της άδειας. Επιπλέον, δεν κατέστη δυνατό να τεκμηριωθεί η επικαλούμενη από το ΤΑΥ μελέτη της άμεσης επηρεαζόμενης περιοχής και η αξιολόγηση του πιθανού άμεσου και δυσμενή επηρεασμού οποιωνδήποτε υδατικών δικαιωμάτων ή επιφανειακής φυσικής ροής νερού ή άλλης υδροληψίας, της κατάστασης του υδατικού συστήματος Τροόδους, των μετρήσεων που λαμβάνονται για παρακολούθηση της ποσοτικής κατάστασης του υδροφορέα και των δεδομένων παραχώρησης άλλων αδειών υδροληψίας για αντίστοιχους σκοπούς στην περιοχή.

Σύσταση: Θα πρέπει όλες οι μελέτες και αξιολογήσεις να τεκμηριώνονται επαρκώς στους διοικητικούς φακέλους του Τμήματος. Επιστήσαμε την προσοχή του ΤΑΥ στο ότι τυχόν αποφάσεις που δεν φαίνεται να βασίζονται σε τεκμηριωμένες εισηγήσεις εμπεριέχουν πολύ μεγάλους κινδύνους.

2. Υδρογεωλογική μελέτη 2011.

Σύμφωνα με το εδάφιο 3 του άρθρου 83 του Ν.79(Ι)/2010, ο Διευθυντής του ΤΑΥ δύναται να ζητήσει από τον αιτητή επιπλέον πληροφορίες, μελέτες και κατασκευαστικά σχέδια που αφορούν στις περιβαλλοντικές, υδρολογικές και υδρογεωλογικές επιπτώσεις από την κατασκευή και τη λειτουργία του έργου.

Το ΤΑΥ μάς πληροφόρησε ότι η υδρογεωλογική μελέτη, η οποία ετοιμάστηκε από ιδιωτική εταιρεία εκ μέρους του αιτητή στις 14.11.2011, ζητήθηκε, από το Τμήμα, ως πάγια τακτική και απαίτησή του, σύμφωνα με την ΚΔΠ45/96, για καθορισμό ζώνης προστασίας της γεώτρησης, αφού αυτή θα προοριζόταν για πώληση πόσιμου νερού.

Η Υπηρεσία Υδρομετρίας του ΤΑΥ, με επιστολή της ημερ. 30.4.2012, προς την Επαρχιακό Μηχανικό Λεμεσού του ΤΑΥ, σχετικά με τη μελέτη για καθορισμό των ζωνών προστασίας της συγκεκριμένης γεώτρησης, ανέφερε ότι (α) η ακτίνα της Ζώνης II θα έφθανε τα 38 μέτρα από το σημείο της εν λόγω γεώτρησης όπως αναφερόταν στη μελέτη και σε αυτή ίσχυαν οι πρόνοιες της ΚΔΠ 45/96 που ίσχυαν για τη Ζώνη II, (β) ότι σε επισυναπτόμενο χάρτη φαινόταν επίσης η έκταση της υποζώνης IIIA στην οποία θα έπρεπε να τηρούνται οι πρόνοιες της ΚΔΠ 45/96 που ίσχυαν για τη Ζώνη II και (γ) με την προϋπόθεση ότι θα λαμβάνονταν υπόψη τα (α) και (β) πιο πάνω δεν έφεραν ένσταση στη χορήγηση άδειας για χρήση του νερού της γεώτρησης για εμφιάλωση.

Διαπιστώσαμε ότι, εκτός από την πιο πάνω επιστολή της Υπηρεσίας Υδρομετρίας, η μελέτη, αξιολόγηση και αξιοποίηση, από το ΤΑΥ, των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στην υδρογεωλογική μελέτη δεν μπορεί να τεκμηριωθεί, αφού αυτό δεν καταγράφεται σε οποιοδήποτε σχετικό έγγραφο/σημείωμα/πρακτικό στον διοικητικό φάκελο. Συνεπώς, δεν μπορέσαμε να τεκμηριώσουμε τη βάση της απόφασης του ΤΑΥ για την έκδοση της συγκεκριμένης άδειας υδροληψίας.

Σημειώνεται ότι η Υπηρεσία Υδρομετρίας μας πληροφόρησε ότι η υπό αναφορά υδρογεωλογική μελέτη είχε ως στόχο τον καθορισμό ζωνών προστασίας γύρω από τη γεώτρηση και δεν είχε καμιά σχέση με τον καθορισμό της επιτρεπόμενης ποσότητας άντλησης. Μας πληροφόρησε επίσης ότι ο αρμόδιος Ανώτερος Υδρολόγος έλεγξε την τήρηση της μεθοδολογίας διαστασιολόγησης για καθορισμό των ζωνών, τροποποιώντας τις κατάλληλα.

Ωστόσο, δεν εντοπίστηκε άλλη γραπτή αναφορά σχετικά με τον έλεγχο/τεκμηρίωση της μελέτης.

Σύσταση: Θα πρέπει όλες οι μελέτες και αξιολογήσεις να τεκμηριώνονται επαρκώς στους διοικητικούς φακέλους. Επισημίσαμε ότι η έλλειψη ενδελεχούς τεκμηριωμένης μελέτης μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένες αποφάσεις με δυσμενείς συνέπειες.

3. Άδεια Υδροληψίας (27.7.2012).

Σύμφωνα με το εδάφιο 1 του άρθρου 88 του Ν.79(Ι)/2010, ο Διευθυντής, κατά την εξέταση αίτησης για άδεια έργου υδροληψίας ή έργου συγκράτησης ή άδεια υδροληψίας, λαμβάνει υπόψη την ποιοτική και την ποσοτική κατάσταση του συγκεκριμένου υδατικού συστήματος, την εκάστοτε ισχύουσα κυβερνητική υδατική πολιτική και το δημόσιο συμφέρον γενικά, και τις εύλογες, κατά την κρίση του, ανάγκες του αιτητή. Επιπλέον, σύμφωνα με το εδάφιο 2(γ) και (δ) του ίδιου άρθρου, όταν η αίτηση αφορά στη λήψη νερού από υδροφορέα, ο Διευθυντής, επιπρόσθετα

με τα πιο πάνω, λαμβάνει υπόψη αριθμό παραγόντων, οι οποίοι αναφέρονται αναλυτικά στο Μέρος Β «Θεσμικό Πλαίσιο» πιο πάνω.

Παρατηρήσαμε ότι, παρόλο ότι το ΤΑΥ, όπως και στην περίπτωση χορήγησης άδειας έργου υδροληψίας, μας ανέφερε αριθμό παραγόντων που έλαβε υπόψη για την έκδοση της άδειας υδροληψίας, δεν εντοπίστηκαν στους σχετικούς φακέλους οποιαδήποτε στοιχεία που να τεκμηριώνουν ότι λήφθηκαν υπόψη οι διατάξεις του υπό αναφορά άρθρου του Νόμου πριν την έκδοση της εν λόγω άδειας στις 27.7.2012. Το ΤΑΥ, για στήριξη των θέσεων του, προώθησε στην Υπηρεσία μας απόσπασμα από την Έκθεση αξιολόγησης της Ποσοτικής Κατάστασης των Υπόγειων Υδάτων της Κύπρου για το 2014, η οποία εκπονήθηκε τον Ιούνιο του 2016 και που προφανώς δεν είναι δυνατό να λήφθηκε υπόψη από το ΤΑΥ κατά τη διαδικασία λήψης απόφασης για την έκδοση της σχετικής άδειας υδροληψίας, αφού εκπονήθηκε αρκετά χρόνια μετά τη χορήγηση της άδειας.

Σύσταση: Θα πρέπει όλες οι μελέτες και αξιολογήσεις να τεκμηριώνονται επαρκώς στους σχετικούς φακέλους και οι αποφάσεις που λαμβάνονται να στηρίζονται τεκμηριωμένα σε ποσοτικές αναλύσεις και οικονομικά και τεχνικά στοιχεία.

4. Τροποποιήσεις άδειας υδροληψίας.

Σύμφωνα με το εδάφιο 2 του άρθρου 102 του Ν.79(Ι)/2010, ο κάτοχος άδειας έργου υδροληψίας δύναται να υποβάλει αίτηση στον Διευθυντή για την τροποποίησή της και σε τέτοια περίπτωση τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις των άρθρων 86, 87, 88 και 91 με τις ανάλογες προσαρμογές.

Παρόλο ότι το ΤΑΥ μάς πληροφόρησε ότι, σε κάθε αίτηση που υποβλήθηκε και εξετάστηκε για τροποποίηση, έτυχε εφαρμογής το εδάφιο 2 του άρθρου 102 του Νόμου, διαπιστώσαμε ότι αυτό δεν μπορεί να τεκμηριωθεί από τα στοιχεία των σχετικών φακέλων.

Συγκεκριμένα, το ΤΑΥ μάς πληροφόρησε ότι αξιολόγησε τον χαρακτήρα των συγκεκριμένων νερών και μας παρέπεμψε στις εκθέσεις αξιολόγησης της ποσοτικής κατάστασης των υπόγειων υδάτων της Κύπρου για το 2014, 2015 και 2016, οι οποίες εκπονήθηκαν τον Ιούνιο 2016, Απρίλιο 2017 και Φεβρουάριο 2018, αντίστοιχα. Όπως προκύπτει, αυτό δεν είναι δυνατό να έγινε για τις δύο πρώτες περιπτώσεις (έγκριση ημερ. 11.9.2013 για αύξηση από 5.000 κ. σε 8.000 κμ και έγκριση ημερ. 22.9.2014 για αύξηση από 8.000 κμ σε 10.000 κμ), αφού οι υπό αναφορά εκθέσεις εκπονήθηκαν μετά την παραχώρηση των σχετικών εγκρίσεων, ενώ κατά την ημερομηνία χορήγησης της τρίτης έγκρισης (έγκριση ημερ. 23.9.2016 για αύξηση από 10.000 κμ σε 15.000 κμ) η διαθέσιμη έκθεση αφορούσε στο 2014, δηλαδή σε περίοδο πέραν των 20 μηνών προηγουμένως. Επιπρόσθετα, δεν τεκμηριώνεται ο τρόπος με τον οποίο τα στοιχεία των υπό αναφορά εκθέσεων χρησιμοποιήθηκαν ως βάση για αιτιολόγηση των εκάστοτε αποφάσεων του Τμήματος σχετικά με τις τροποποιήσεις της συγκεκριμένης άδειας υδροληψίας.

Όσον αφορά στα αιτήματα για αύξηση του ορίου της ποσότητας άντλησης νερού από 5.000 κμ σε 15.000 κμ, από 8.000 κμ σε 15.000 κμ και από 10.000 σε 15.000 κμ, το ΤΑΥ χορήγησε άδεια υδροληψίας με σχετικό όριο 8.000 κμ, 10.000 κμ και 15.000 κμ, αντίστοιχα. Το ΤΑΥ μάς πληροφόρησε ότι, στις δύο πρώτες περιπτώσεις, ενέκρινε μικρότερες ποσότητες από τις αιτούμενες, προκειμένου η μέγιστη επιτρεπόμενη ποσότητα άντλησης να αυξάνεται σταδιακά συντηρητικά και προσεκτικά, ώστε να υπάρχει καλύτερη παρακολούθηση, αξιολόγηση και κατηγοριοποίηση. Μας πληροφόρησε επίσης ότι κάθε φορά γινόταν αξιολόγηση των δεδομένων και αφού οι

συνθήκες το επέτρεπαν, λόγω μη επηρεασμού του υδάτινου σώματος, παραχωρούσε τη σχετική έγκριση. Παρατηρήσαμε ότι οι υπό αναφορά επεξηγήσεις που δόθηκαν στην Υπηρεσία μας δεν μπορούν να τεκμηριωθούν από τους σχετικούς φακέλους, αφού δεν έχουν καταγραφεί και επεξηγηθεί σε συγκεκριμένα έγγραφα/σημειώματα/πρακτικά κατά την τότε χρονική περίοδο.

Όσον αφορά στην πρόσφατη έγκριση του ΤΑΥ για αύξηση του ορίου της ποσότητας άντλησης νερού από 15.000 κμ σε 40.000 κμ, παρατηρήσαμε επιπλέον ότι το Τμήμα δεν ετοίμασε οποιαδήποτε έκθεση αξιολόγησης της υδρογεωλογικής μελέτης που εκπονήθηκε από ιδιωτική εταιρεία και υποβλήθηκε από τον κάτοχο της άδειας υδροληψίας στο ΤΑΥ, παρόλο που το Τμήμα μάς πληροφόρησε ότι αυτή κατέδειξε άγνωστα μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή στοιχεία, όπως ότι τυχόν άντληση, από την εν λόγω γεώτρηση, ποσότητας νερού 45.000 κμ ετησίως δεν θα επηρεάσει την αειφορία του υδροφορέα. Το Τμήμα μάς πληροφόρησε επίσης ότι, σε τέτοιες περιπτώσεις, ο αρμόδιος Υδρολόγος μελετά και αναλύει την όποια μελέτη υποβληθεί στο Τμήμα, ωστόσο δεν ετοιμάζεται οποιοδήποτε σχετικό έγγραφο/σημείωμα που να το καταδεικνύει, τακτική που πρέπει το συντομότερο να αναθεωρηθεί. Επιπρόσθετα, το ΤΑΥ μάς πληροφόρησε ότι η εκπόνηση υδρογεωλογικών μελετών εμπίπτει στο φάσμα της εμπειρογνωμοσύνης του, ωστόσο ο χρόνος που απαιτείται για τον σκοπό αυτό αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για το Τμήμα. Επισημαίνεται επίσης ότι, παρόλο ότι ο κάτοχος της άδειας υδροληψίας, σε σχετική προς το ΤΑΥ επιστολή του ημερ. 22.1.2018 ανέφερε ότι η εκπόνηση της εν λόγω μελέτης ζητήθηκε από το ΤΑΥ, αυτό δεν κατέστη δυνατό να τεκμηριωθεί από οποιοδήποτε έγγραφο στον σχετικό φάκελο.

Εν κατακλείδι, σε καμιά από τις πιο πάνω περιπτώσεις, δεν κατέστη δυνατό να τεκμηριωθεί, μέσω των σχετικών διοικητικών φακέλων, ότι το ΤΑΥ στήριξε τις αποφάσεις του λαμβάνοντας υπόψη την ποιοτική και ποσοτική κατάσταση του συγκεκριμένου υδατικού συστήματος, την εκάστοτε ισχύουσα κυβερνητική υδατική πολιτική και το δημόσιο συμφέρον γενικά και τις εύλογες, κατά την κρίση του, ανάγκες του αιτητή, τα οποία ρητά προβλέπονται από το εδάφιο 1 του άρθρου 88 του Ν.79(Ι)/2010.

Επιπλέον, οι αποφάσεις του ΤΑΥ για αύξηση του ορίου άντλησης νερού από 10.000 κμ σε 15.000 κμ και από 15.000 κμ σε 40.000 κμ εμφανώς αντίκεινται στην προηγούμενη θέση του Τμήματος που καταγράφηκε κατά καιρούς στις επιστολές του προς τον Υπουργό ΓΑΑΠ και τον ίδιο τον αιτητή και συγκεκριμένα ότι περαιτέρω αύξηση δεν μπορούσε να εγκριθεί καθότι (α) το όριο των 10.000 κμ ήταν η μέγιστη ποσότητα που μπορούσε να αντληθεί με ασφάλεια από τον υδροφορέα της περιοχής στον οποίο βασίζονταν και οι κοινοτικές υδατοπρομήθειες, (β) ο υδροφορέας στην ευρύτερη περιοχή είχε υφιστάμενες δεσμεύσεις για ύδρευση και άρδευση και γι' αυτό το ΤΑΥ δεν είχε πρόθεση να εκδώσει νέες άδειες πώλησης νερού ούτε να αυξήσει τις ποσότητες στις εγκεκριμένες άδειες και (γ) τυχόν αύξηση της ποσότητας άντλησης θα προκαλούσε αλυσιδωτές επιπτώσεις όσον αφορά στην υποβολή αιτήσεων για αύξηση της ποσότητας και από άλλους δικαιούχους και περαιτέρω αντιδράσεις από τις κοινότητες της περιοχής.

Σύσταση: Οι επιπλέον πληροφορίες, μελέτες και κατασκευαστικά σχέδια που αφορούν στις περιβαλλοντικές, υδρολογικές και υδρογεωλογικές επιπτώσεις από την κατασκευή και λειτουργία των έργων υδροληψίας, τα οποία δύναται να ζητηθούν από το ΤΑΥ σύμφωνα με τις διατάξεις του εδαφίου 3 του άρθρου 83 του Ν.79(Ι)/2010, θα πρέπει, τεκμηριωμένα, να αξιολογούνται ως προς την αξιοπιστία τους και μελετώνται

και αναλύονται ως προς το περιεχόμενό τους. Επίσης, όλα τα σχετικά έγγραφα και στοιχεία που αποτελούν βάση για λήψη αποφάσεων, θα πρέπει απαραίτητα να καταχωρίζονται στους σχετικούς φακέλους.

Ο Αν. Διευθυντής του ΤΑΥ μάς πληροφόρησε ότι, για τις περισσότερες μελέτες που αφορούν σε τεχνικά προβλήματα μηχανικής, το Τμήμα ελέγχει ότι η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από τον Ιδιώτη Μελετητή είναι διεθνώς αναγνωρισμένη και κατάλληλη για τη συγκεκριμένη περίπτωση και ότι οι παραδοχές, παράμετροι και άλλα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στη μελέτη είναι αντιπροσωπευτικά της υπό μελέτης περιοχής. Μας πληροφόρησε επίσης ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, το Τμήμα έλεγξε την εφαρμογή των πιο πάνω, καθώς και κατά πόσο οι παραδοχές λήφθηκαν υπέρ της ασφάλειας. Επιπλέον, μας ανέφερε ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι μέθοδοι είχαν ήδη αξιολογηθεί και εγκριθεί σε μελέτη που εκπονήθηκε από την ίδια την εταιρεία μελετητών μερικούς μήνες προηγουμένως, για παρόμοια περίπτωση, σε γεώτρηση που βρίσκεται σε περιοχή με τα ίδια υδρογεωλογικά χαρακτηριστικά και ότι, συνεπώς, μπορεί να εξαχθεί ότι η τεκμηρίωση της αξιολόγησης στηρίζεται σε ήδη εγκεκριμένα στοιχεία. Η Υπηρεσία μας εξακολουθεί να διατηρεί τις θέσεις της επί του θέματος.

5. Επιπτώσεις στην ύδρευση και άρδευση της περιοχής.

Σύμφωνα με επιστολή του Επαρχιακού Γραφείου Λεμεσού του ΤΑΥ, ημερ. 18.6.2018, προς τον Αν. Διευθυντή ΤΑΥ, λόγω των συνεχόμενων περιόδων ανομβρίας, παρατηρείται γενικότερη μείωση αποθεμάτων υπόγειου νερού στα ορεινά της Κύπρου.

Ωστόσο, κατά τη λήψη των αποφάσεων για όλες τις υπό αναφορά εκδόσεις και ανανεώσεις/τροποποιήσεις της συγκεκριμένης άδειας, δεν τεκμηριώνεται σε οποιοδήποτε έγγραφο εάν η γενικότερη μείωση αποθεμάτων υπόγειου νερού στα ορεινά της Κύπρου που αναφέρεται πιο πάνω, έχει ληφθεί υπόψη. Επιπλέον δεν προσκομίστηκαν οποιαδήποτε συγκεκριμένα στοιχεία που να τεκμηριώνουν ότι δεν παρατηρήθηκε οποιοσδήποτε επηρεασμός υφιστάμενων γεωτρήσεων από τη λειτουργία της εν λόγω γεώτρησης.

Σύσταση: Θα πρέπει όλες οι αποφάσεις να στηρίζονται σε καλά τεκμηριωμένες μελέτες και αξιολογήσεις.

Ο Αν. Διευθυντής του ΤΑΥ μάς πληροφόρησε ότι τα ιστορικά στοιχεία και οι μετρήσεις που διαθέτει το ΤΑΥ δείχνουν ότι η απόφαση που λήφθηκε ήταν ορθή καθώς δεν έχουν παρουσιαστεί μειώσεις στην απόδοση των γειτονικών γεωτρήσεων και ότι, παράλληλα, το Τμήμα συνεχίζει τη στενή παρακολούθηση της περιοχής και σε περίπτωση έστω και του παραμικρού επηρεασμού, δύναται να επαναξιολογήσει την κατάσταση και να εκδώσει νέα άδεια με διαφορετικό όριο υδροληψίας. Μας πληροφόρησε επίσης ότι, ως δικλείδα ασφαλείας, η διάρκεια της άδειας είναι πάντα ένας χρόνος, ότι, σε κάθε περίπτωση, δεν θα πρέπει να εξαχθεί το συμπέρασμα της έλλειψης νερού στα ορεινά και ότι οι στάθμες του νερού παρακολουθούνται και ελέγχονται.

6. Αρδευτικά Τμήματα και κοινοτική γεώτρηση.

Παρόλο ότι, σύμφωνα με τη νομοθεσία, το ΤΑΥ είναι το καθ' ύλην αρμόδιο Τμήμα για την ενιαία διαχείριση των υδάτων, με αποστολή την ανάπτυξη, προστασία και διαχείριση των υδάτινων πόρων και διασφάλιση της αειφορίας των πόρων αυτών, παρατηρήσαμε ότι δεν τηρεί στοιχεία σχετικά με τη λειτουργία των Α/Τ και, όπως μας

πληροφόρησε, τα στοιχεία αυτά τηρούνται στο Υπουργείο Εσωτερικών, το οποίο είναι αρμόδιο για την εποπτεία τους.

Επιπλέον, το ΤΑΥ, με επιστολή του ημερ. 18.6.2018, ενημέρωσε το Κοινοτικό Συμβούλιο Αγίου Θεοδώρου Πιτσιλιάς (Αγρού) ότι το τελευταίο δεν ανταποκρίθηκε στην εξασφάλιση άδειας υδροληψίας για τις γεωτρήσεις/πηγάδια που χρησιμοποιούνται από την Κοινότητα για πόσιμο νερό και το κάλεσε όπως υποβάλει σχετική αίτηση. Όπως διαπιστώνεται, το υπό αναφορά Κοινοτικό Συμβούλιο δεν έλαβε όλα τα απαραίτητα μέτρα για εξασφάλιση των απαιτούμενων από τη νομοθεσία αδειών υδροληψίας, αλλά ούτε και το ΤΑΥ φαίνεται να προώθησε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες για έγκαιρη συμμόρφωση του Κοινοτικού Συμβουλίου.

Σύσταση: Ενόψει των αντιφάσεων μεταξύ των όσων καταγράφονται σε σχετική επιστολή του Υπουργού ΓΑΑΠ και σχετικής καταγγελίας, σε σχέση με την ύπαρξη υδρομετρητών και βελτιωμένων συστημάτων άρδευσης, εισηγηθήκαμε όπως το ΤΑΥ προβεί σε επί τόπου έλεγχο του θέματος και μας ενημερώσει σχετικά. Επίσης, θα πρέπει να προωθούνται έγκαιρα όλα τα απαραίτητα μέτρα για συμμόρφωση των Κοινοτικών Συμβουλίων. Επιστήσαμε την προσοχή του Τμήματος στους κινδύνους που ελλοχεύουν με τη λειτουργία μη αδειοδοτημένων γεωτρήσεων.

Ο Αν. Διευθυντής του ΤΑΥ μας πληροφόρησε ότι, κατόπιν της σχετικής σύστασης της Υπηρεσίας μας και παρόλο που δεν ενέπιπτε στις αρμοδιότητες του Τμήματος του αλλά στου οικείου Επάρχου, στις 2.10.2018, τεχνικός του Επαρχιακού Γραφείου ΤΑΥ Λεμεσού επισκέφτηκε την Κοινότητα διαπιστώνοντας ότι μόνο το 5% των τεμαχίων που αρδεύονται διαθέτει βελτιωμένα συστήματα άρδευσης.